

ΣΥΝΟΨΙΣ
ΤΗΣ
ΠΑΛΑΙΑΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ.

Μεταφρασθεῖσα μὲν ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ εἰς
χρῆσιν τοῦ Φιλολογικοῦ τῆς Σμύρνης
Γυμνασίου

ὑ π ὀ

Κ. Μ. ΚΟΥΜΑ.

Ἐκδοθεῖσα δὲ ἐξ ἐπιχορηγίας τοῦ Ἰνστιτούτου

Π. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ

Σμυρναίου.

EN BIENNEH TΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ,
ἐκ τῆς Τυπογραφίας Ἰωάννου Συνειρέρου.
ΑΩΙΘ΄.

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Η ἀνάγνωσις τῶν παλαιῶν συγγραφέων χωρὶς κ᾿ποιαν γνώσιν τῆς παλαιᾶς Γεωγραφίας δὲν δύναται νὰ ἀναπαύσῃ, ἀναγνώσας, οἳ τινες ζητοῦν εἰς τὰ συγγράμματα τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων ὠφέλειαν, καὶ ὄχι ψιλὴν τὴν τῶν λεξιδίων συνάθροισιν· ἐὰν μάλιστα εἶναι ἱστορικὰ τὰ συγγράμματα, ἢ χρεῖα τῆς Γεωγραφίας εἶναι τόσον μεγαλητέρα, ὥς γίνεται ἀνάγκη. Οἴμηρος, Ἡρόδοτος, Θουκυδίδης, Ξενοφῶν, καὶ ἄλλοι πολλοὶ συγγραφεῖς καὶ παλαιοὶ καὶ τῆς μέσης ἡλικίας μένουσιν πραγματικῶς ἀκατάληπτοι χωρὶς τὰς προηγηματικὰς γνώσεις τῆς παλαιᾶς Γεωγραφίας.

Τὰ σχολεῖα μας ἄρχισαν σὺν Θεῷ νὰ μεταρρυθμίζωνται καὶ οἱ παλαιοὶ συγγραφεῖς διδάσκονται εἰς αὐτὰ μὲ μέθοδον καλητέραν παρὰ πρότερον· ἀλλ' ὅμως ἀκόμη δὲν ἀπέκτησαν βιβλιάρχιον, ἐκθέτον μὲ συντομίαν ὅλην τὴν παλαιὰν Γεωγραφίαν, χρήσιμον εἰς τὴν διδασκομένην τοῖς παλαιοῖς συγγραφεῖς νεολαίαν, ἐλεύθερον ἀπὸ τὰ μὴ πολὺ ἀναγκαῖα, πλουτισμένον μὲ τὰ ἀπαραίτητα· καὶ δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς εἰσαγωγή εἰς τοὺς θέλοντας νὰ ἐκδοθῶσιν εἰς βαθυτέραν μελέτην τῶν παλαιῶν Γεωγράφων.

Προθυμούμενος να αναπληρώσω ὕψωσούν τήν χρείαν ταύτην ἐξέδωκα τὸ παρὸν βιβλιάριον προηγουμένως μὲν εἰς χρῆσιν τῶν τῆς Σμύρνης μαθητῶν, τοὺς ὁποίους ἀφορῶσιν ὅλοι μου εἰ μικροὶ ἀγῶνες· ἔπειτα δὲ καὶ διὰ τοὺς ἄλλους ὁμογενεῖς, ὅσοι θελήσωσι νὰ τὸ μεταχειρισθῶσι.

Πατὴρ τοῦ βιβλιαρίου τούτου ὑπῆρξεν ὁ Γερμανὸς Νιτίσιχος (Nitsch), ὅστις εἰς ὀλίγου καιροῦ διάστημα τὸ ἐξέδωκε δὶς· μετὰ τὸν θάνατον τούτου, τὸ ἐξέδωκεν ἕως τὴν σήμερον τετράκις διωρθωμένον εἰς πολλὰ μέρη Μάννερτος ὁ περίφημος συγγραφεὺς τοῦ πολυτόμου καὶ πολυτίμου συγγράμματος τῆς Γεωγραφίας τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων. Τὸ υἱοθέτησεν ἡ Ἀκαδημία τῆς Βιέννης, καὶ τὸ εἰσήγαγεν εἰς ὅλα τὰ δευτερεύοντα σχολεῖα τῆς Αὐστριακῆς μοναρχίας μετὰ κάποιας μεταβολάς· διότι ὁ μὲν Νιτίσιχος ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Εὐρώπην· τὸ δὲ βιβλιάριον τῆς Βιέννης κἀρμυε ἀρχὴν ἀπὸ τὴν Ἀσίαν συμφώνως μετὰ τὴν παλαιὰν ἱστορίαν, εἰς τὴν ὁποῖαν περιγράφονται πρῶτα τὰ ἀρχαῖα Ἀσιανὰ ἔθνη, Βαβυλώνιοι, Ἀσσύριοι, Μῆδοι, Πέρσαι κτλ.

Ἡ μετάφρασίς μου ἔγεινεν ἀπὸ τὸ βιβλίον τῆς Βιέννης, κρίνας τοῦτο ἀρμοδιώτερον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν νεολαίαν, εἰάν συγχρόνως διδάσκειται καὶ τὰ σοιχεῖα τῆς παλαιᾶς Ἱστορίας. Τιοῦτου μικροῦ βιβλίου μετάφρασις, εἰάν καὶ φαίνεται εὐκόλος, εἶναι κοπιασικωτάτη εἰς τὸν ὅστις θέλει νὰ γράψῃ ὀρθῶς τὰ παλαιὰ τῶν πόλεων καὶ ἔθνων ὀνόματα· εἰς ἐμὲ ἤθελεν εἶσθαι ἀπ' ὅτι εἶναι πολὺ πλέον κοπιασικωτέρα, εἰάν δὲν εἶχα πρόχειρον τὸν Στράβωνα ἐκδεδομένον ἀπὸ τὸν ἀξιοσέβαστον Κοραῖν· ἡ πολυτίμος αὕτη ἔκδοσις μου ἠλάφρυνε τοὺς πόρους, ὅσους ἤθελα δοκιμάσειν ἀνελίπτων ἄλλην ἀπὸ τὰς πρὸ αὐτῆς, καὶ μοῦ ἀναπαύει τὴν συνείδησιν, ὅτι ἔγραψα ὀρθῶς

ἢ καὶ ὡς ἔγγιστα τοῦ ὀρθοῦ τὰ παλαιὰ ὀνόματα· ὅσα δὲν ἀπαυτῶνται εἰς τὸν Στράβωνα, τινὰ μὲν τούτων ἀντέγραφα ἀπὸ τῆς συλλογῆς τῶν πάλαι κατ' ἐπιτομὴν γεωγραφησάντων, ἔκδοσιν τῆς Βιέννης, 1807. ἄλλα δὲ ὀλίγα, ὅσα οὐδ' εἰς αὐτοὺς ἠδυνήθην νὰ εὔρω, τὰ ἀντέγραφα ἑλληνιστὶ κατὰ γράμμα, καθὼς εὐρίσκονται εἰς τὸ βιβλιάριον.

Καὶ εἰς τοῦ Νιτσιῶου καὶ εἰς τὸ βιβλιάριον τῆς Βιέννης πλησίον τῶν παλαιῶν ὀνομάτων εὐρίσκονται παρεντεθειμένα καὶ τὰ νεώτερα. Γενικῶς εἰς κατάληψιν τῶν ἀφανῶν ὠφελεῖ μεγάλως ἢ αὐτῶν πρὸς τὰ φανερά σύγκρισις· καὶ εἰς γνῶσιν τῆς παλαιᾶς Γεωγραφίας, ὅπου καὶ ἔθνη καὶ πόλεις καὶ ἐπαρχίαι ἔγιναν εἰς ἡμᾶς τώρα ἀφαντα, εἶναι μέγα ὄφελος εἰς τὸν ἀναγνώστην ἂν ἐξεύρη καὶ τὰ σημερινὰ ὀνόματα, μὲ τὰ ὅποια σημαίνονται ἢ αὐταὶ αἱ παλαιαὶ πόλεις καὶ χῶραι, ἢ αἱ πλησίον τῶν ὁποίων ἔκειντο αἱ παλαιαί. Διὰ τοῦτο ἐφύλαξα μὲ παρενθέσεις καὶ ἐγὼ ὅλα τὰ νεώτερα ὀνόματα ἀπαραλλάκτως, καθὼς τὰ περιέχει τὸ βιβλιάριον ἢ μὲ ὀλίγην παραλλαγήν, παρεκτός μόνων ἐκείνων τῆς Ἑλλάδος τῶν ὀνομάτων, τὰ ὅποια ἀλλάχθησαν μὲν ἀπὸ τὸ κρατοῦν ἔθνος, ἐφυλάχθησαν δὲ ἀπὸ ἡμᾶς. Ἄλλ' ἔγραψα ἄραγε ὀρθῶς μὲ τὸν τρόπον τούτου τὰ νεώτερα ὀνόματα; Θέλουσιν τὰ γνωρίσειν οἱ ἐκείνων τῶν μερῶν Ἕλληνες, οἵτινες ἐξεύρουσιν τὴν ἀληθινὴν νεωτέραν ὀνομασίαν, ἢ θέλουσιν τὴν εὐρεῖν παραμορφωμένην, ἢ καὶ παντελῶς διεφθαρμένην καὶ ψευδονόμασον; ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φορβοῦμαι πλῆστον τὸ δεύτερον παρ' ὅσον ἐλπίζω τὸ πρῶτον. Τὰ νεώτερα τῆς Ἑλλάδος ὀνόματα δυσκόλως δύναμεθα νὰ μάθωμεν ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους, τὸ μὲν, ὅτι δὲν ἐμποροῦν οὗτοι νὰ τὰ ἐκφράσωσιν ἀκριβῶς καὶ νὰ τὰ γράψωσιν ἀπαραλλάκτως, καθὼς προφέρονται ἢ ἀπὸ μᾶς ἢ ἀπὸ τοὺς κρα-

τοῦντας· τὸ δὲ, ὅτι πρέλαβαν πολλὰ ἐπταισμένως ἀπὸ τοῦς πρὸ αὐτῶν περιηγητὰς καὶ συγγραφεῖς, καὶ τὰ μεταδίδουσιν οὕτως εἰς τοῦς διαδόχους των.

Τὸ μόνον καλόν, φίλτατοί μου ὁμογενεῖς, εἶναι νὰ περιγράψῃ καθεὶς ἀπὸ τοῦς ἐλλογίμους μας τὸ γεωγραφικὸν μέρος τῆς πατρίδος του μετὰ τὰ περίξ αὐτῆς, ἐφ' ὅσον ἐπεκτείνονται αἱ ἀληθιναὶ γνώσεις του, καὶ νὰ τὸ κοινοποιήσῃ διὰ τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ. Τὴν συμβουλήν ταύτην μὰς τὴν ἕκαμαν πολλοὶ πολλάκις ὁμογενεῖς μας, ἀλλ' ὀλίγοι τὴν ἐπράξαμεν, διότι ὀλίγων αἱ περιστάσεις συγχωροῦσι τοιαύτην περιγραφὴν· οἱ ὑπὲρ πάντας δυνάμενοι νὰ ἐκτελέσωσι τὸ καλόν τοῦτο εἶναι οἱ σεβάσμιοί μας Ἀρχιερεῖς, ἀπὸ τῶν ὁποίων, ἐὰν καθεὶς περιγράψῃ τὴν ἐπαρχίαν του μετ' ὅσῃ δύναται ἀκρίβειαν, ἀπηλαύσαμεν εὐθὺς ὅλην τῆς Ἑλλάδος τὴν Γεωγραφίαν. Γνωρίζω τινὰς ἐκ τῶν ἱερῶν τούτων ἀνδρῶν, οἵτινες ἐκοπίασαν εἰς τὸ ἀξιέπαινον τοῦτο ἔργον· ἀλλὰ δὲν τοῦς ἐνομάζω, ἀφίνων νὰ ὀνομασθῶσιν ἐπαινετότερα μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν ἔργων των.

Εἰς τὴν Γεωγραφίαν εἶναι ἀναγκαιότατοι οἱ γεωγραφικοὶ πίνακες, ἢ χάρται· χωρὶς τούτων δὲν ἐμπορεῖ νὰ εὖρῃ σήριγμα ὁ νοῦς, ἐπάνω τοῦ ὁποίου πατῶν νὰ ἐποπτεύῃ τὰς τοπικὰς σχέσεις πόλεως ἢ χώρας. Διὰ τοῦτο ἀπὸ τοῦς εἴκοσι τρεῖς γεωγραφικοὺς πίνακας τοῦ παλαιοῦ κόσμου, τοῦς ὁποίους μεταχειρίζονται εἰς τὰ τακτικὰ σχολεῖα τῆς μοναρχίας ταύτης, μετετύπωσα μετ' ἑλληνικὰ γράμματα τὸν καθολικὸν τῶν τριῶν μερῶν τοῦ παλαιοῦ κόσμου, Ἀσίας, καὶ Ἀφρικῆς καὶ Εὐρώπης· καὶ οὕτω μερικὸς, τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῆς ἰδίως Ἀσίας. Ἔως οὗ νὰ ἀποκτήσωμεν τέλειον τοιοῦτον Ἀτλαντα, ὠφέλιμον ἔργον κάμνουσιν, ὅσοι εἰς σοικειώσῃ Ἑλληνικῶν μαθημάτων βιβλιάρια προθέτουσι τοῦς χρησίμους πίνακας, καθὼς

ἔκαμεν ὁ ἀξιόπαινος Θεόκλητος Φαρμακίδης εἰς τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντα Στοιχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης.

Μεταχειρίσθητε, Νέοι τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸ μικρὸν τοῦτο βιβλιάριον πρὸς ὠφέλειαν καὶ ἰδικήσας καὶ τῆς πατρίδος· λάβετε ἀφορμὴν ἐκ τούτου νὰ μελετήσητε τὴν θαυμασὴν Γεωγραφίαν τοῦ Στράβωνος· παραβάλλετε τὰ παλαιὰ μὲ τὰ νεώτερα ὀνόματα τῆς πατρίδος σας· καὶ διορθώνετε τὰ ὑπ' ἐμοῦ ἐσφαλμένως ἴσως γραφέντα· εἴτε ὄφελος ἐκ τῆς βίβλου, ἀπόδοτε τὰς χάριτας πρὸς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐκδόσεως ταύτης δαπανήσαντα· καὶ χαίρετε τρέχοντες προθύμως τὸ σάδιον τῆς παιδείας, εἰς τὸ τέρμα τοῦ ὁποίου σὰς προσμένει ἡ Δόξα διὰ νὰ σὺλίση τὰς κεφαλὰς σας μὲ ἀμαραντίνους σεφάνους!

Ἐν Βιέννῃ, τὴν ΚΕ' Νοεμβρίου, ΑΩΙΗ.

Κ. Μ. Κούμας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Η ἐπιφάνεια τῆς γῆς μετέβαλε πολλάκις τὴν παρούσαν μορφήν της· καὶ ὁ μεταξὺ δὲ τῶν ἔθνων καὶ λαῶν μερισμός της εἶναι διάφορος τώρα παρ' ὅ,τι ἦτο τοὺς παλαιοὺς χρόνους. Πολλοὶ λαοὶ ἠφανίσθησαν ἐξ ὀλοκλήρου, ἢ περιπλανῶνται μεταξὺ ἄλλων.

Οἱ ἄνθρωποι ἐπροχώρησαν κατὰ μικρὸν εἰς τὸ νὰ γνωρίσωσι τὰς διαφόρους τῆς γῆς χώρας. Οἱ προπάτορές μας, ἐξορισθέντες ἀπὸ τὸν Παράδεισον, ἔμαθαν μόνον τοὺς τόπους εἰς ὧσους διέτριβαν ὁμοῦ μὲ τὰ κτήνη των· ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νομαδικῆς βίος τῶν ἀπογόνων των τοὺς ἠνάγκαζε νὰ γνωρίζωσι νέους πάντοτε τόπους. Ὁ πληθυσμὸς τῶν ἀνθρώπων ἐπέφερεν ἐξ ἀνάγκης τὸν ἀποχωρισμὸν καὶ διασκορπισμὸν των εἰς διάφορα τῆς γῆς μέρη· ὅταν δὲ ἐφεξῆς ἐφύτρωσαν μεταξὺ τῶν γειτόνων λογομαχίαι καὶ πόλεμοι· καὶ εἰς πολλοὺς ἐνέσκηψε τὸ πλεονεκτικὸν καὶ καταδουλωτικὸν ἦθος· μετὰ τῆς μεγάλης ἀδικίας, ἣτις ἐγεννᾶτο ἐντεῦθεν, ἐπροξενεῖτο καὶ τὸ μέγα ὄφελος, ὅτι ἐξηπλύετο τῶν τῆς γῆς μερῶν ἡ γνώσις. Ἄλλ' ὑπὲρ πᾶν ἄλλο συνεισέφερεν εἰς τοῦτο ἀναμφιδόλως τὰ μέγιστα ἢ ἐφεύρεσις τῆς θαλασσοπλοΐας, διὰ τῆς ὁποίας εὐκολύνετο ἡ ἐμπορία· ὅσον πλέον ἐτελειοποιεῖτο ἐκείνη, καὶ εὐκολύνετο αὕτη, τόσον πλέον ἐγνωρίζοντο καὶ αἱ χῆραι καὶ τὰ ἔθνη. Ἄλλ' ὅμως

ἔμειναν εἰς τοὺς παλαιούς ἄγνωστα καὶ χῶραι τινες καὶ ἔθνη, τὰ ὅποια εἰς ἡμᾶς εἶναι τώρα γνωστά· καθὼς καὶ εἰς τοὺς προγενεστέρους μας ἦσαν πρὸ 300 περίπου ἐτῶν ἄγνωστοὶ ἀκόμη τῆς Ἀμερικῆς αἱ χῶραι, καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς πρὸ ἐνιαυτῶν τινῶν αἱ πλείότεραι Αὐστραλιακαὶ νῆσοι.

Καθολικῶς δὲ ἐσυνήθιζαν οἱ παλαιοὶ τὴν μὲν πατρίδα των νὰ θέτωσιν εἰς τῆς γῆς τὸ μέσον, τὰ δὲ ἄλλα γνωστά των ἔθνη ἐκατοίκιζαν περὶ ἑαυτούς· τὰ δὲ ὀλιγώτερον γνωστά ἢ παντάπασι ἄγνωστα ἔθεταν εἰς τὰ ἐξώτατα τοῦ κόσμου ὄρια· Οὕτως ἠνόμαζαν τὰ μὲν δυτικὰ ἔθνη, τὰ ὅποια τοὺς ἦσαν ἄγνωστα, Κελτοὺς· τὰ δὲ βόρεια, Σκύθας· τὰ δὲ ὑπὲρ τούτους, Ὑπερβορείους, τοὺς ὁποίους ἀπέπεμπαν πάντοτε τόσον πλέον εἰς τὰ βαρειότερα, ὅσον πλέον ἐξηγεῖτο τῶν χωρῶν των ἡ γνώσις. Καὶ τὰ μὲν ἀνατολικά χωρία ἦσαν κατὰ τὴν γνώμην των κατοικημένα ἀπὸ Ἰνδοῦς· τὰ δὲ νότια ἀπὸ Αἰθίοπας· Ὑπερ ἀπ' ὅλα ταῦτα περιέριε τὸν δίσκον τῆς γῆς ὁ Ὀκεανός.

Μὲ ταύτας τὰς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὀρθὰς ιδέας, τὰς ὁποίας εἶχαν περὶ μερικῶν χωρῶν οἱ παλαιοὶ, ἐσχημάτιζαν καὶ τὴν τῆς ὅλης γῆς ἔννοιαν. Οἱ μὲν ἐφαντάσθησαν τὴν γῆν ὡς ἐπιφάνειαν σφρογγύλην, ἐπὶ τῆς ὁποίας πατεῖ δακτυλιοειδῶς ὁ οὐρανός ὡς καμάρα, καθὼς μᾶς φαίνεται ὅταν τὸν βλέπωμεν ἐλευθέρως εἰς μεγάλην τινα πεδιάδα· οἱ δὲ, ὡς δίσκον, ἢ ὡς αὐγὸν, τὸ ὁποῖον κολυμβᾷ εἰς τὸν Ὀκεανόν· ἄλλοι δὲ πάλιν τῆς ἔδωκεν σχῆμα κύβου ἢ ἐπιμήκειος ὀρθογωνίου. Τινὲς δὲ ἐπίστευσαν, ὅτι ἡ γῆ ἔχει πρὸς τὸ μέσον μεγάλα κοιλώματα, διὰ νὰ κυκλοφορῶσι δι' αὐτῶν αἱ λίμναι καὶ αἱ θάλασσαι. Τελευταῖον ὑπῆρξαν καὶ τινες, οἵτινες ἐγνώρισαν τὸ σφρογγύλον σχῆμα τῆς· ἡ δὲ γνώμη αὕτη ἐπεκράτησε μετὰ τὴν Ε' Α. Χ. ἑκατονταετηρίδα.

Καθὼς δὲ περὶ τοῦ σχήματος τῆς γῆς ἰκανὸν χρόνον εἶχαν ἐσφαλμένας ἐννοίας οἱ παλαιοὶ, οὕτω καὶ ἡ διαίρεσις τῆς δὲν ἦτο κατὰ πάντα ὀρθὴ καὶ ἀκριβής· οἱ μὲν ἐμέριζαν ὅλην τὴν γῆν εἰς Βόρειον μέρος καὶ Μεσημβρινόν, ἐνομάζοντες τοῦτο μὲν Ἀσίαν, ἐκεῖνο δὲ Εὐρώπην· ἀλλ' ἦσαν ἀσύμφωνοι εἰς Ποῖον ἐκ τῶν δύο ταύτων μερῶν ἔπρεπε νὰ θέσωσι τὴν Ἀφρικὴν. Μ' ὅλα ταῦτα ἢ εἰς τρία μέρη, Εὐρώπην, Ἀσίαν, Ἀφρικὴν διαίρεσις τῆς γῆς ἐγνωρίσθη πολλὰ γρήγορα, καὶ ἠξιώθη γενικῆς ἀποδοχῆς· ἔμειναν ὅμως πολὺν χρόνον ἀσύμφωνοι περὶ τῶν ὀρίων τῶν χειρῶν τούτων. Ἐγνώριζαν δὲ περὶ ὀλίγα ἀπὸ τὰ βόρεια μέρη τῶν δύο πρώτων, καὶ ἀπὸ τὰ νότια τῆς Ἀφρικῆς, καὶ δὲν εἶχαν καμμίαν εἴδησιν τῶν εἰς τοὺς ἐφεξῆς νεωτέρους χρόνους ἀνακαλυφθεισῶν Ἀμερικῆς καὶ Αὐστραλίας. Εἰς τὴν παλαιὰν λοιπὸν Γεωγραφίαν ὁ λόγος γίνεται μόνον περὶ Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς καὶ Εὐρώπης.

Ἐπειδὴ ἐπίστευαν οἱ Παλαιοὶ, ὅτι ὅλη ἡ ἤπειρος εἶναι περικυκλωμένη ἀπὸ θάλασσαν, καὶ τινες ἐβεβαίοναν, ὅτι κολυμβῶ εἰς αὐτήν· διὰ τοῦτο ἐδιαίρουν τὴν ὅλην θάλασσαν εἰς Ἐντὸς καὶ Ἐκτὸς θάλασσαν. Τὴν ἐκτὸς ἐπωνόμαζαν ἐκ τῶν τεσσάρων μερῶν τοῦ κόσμου· Ὠκεανὸν ἀνατολικὸν καὶ Ἐῶν καὶ Σηρικὸν καὶ Ἰνδικόν. Ὠκεανὸν μεσημβρινόν, τὸν ὁποῖον ὑπεδιαίρουν εἰς Αἰθιοπικὴν θάλασσαν, καὶ ἐρυθρὰν θάλασσαν· Ὠκεανὸν δυτικὸν καὶ ἐσπέριον καὶ ἀπλαντικόν· Ὠκεανὸν βόρειον ἢ θάλασσαν πεπηγυῖαν. Τὴν δὲ ἐντὸς ὠνόμασαν μεσόγειον ἐκ τῆς μεταξύ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς θέσεώς της· καὶ εἶναι αὐτὴ ἐκείνη ἡ θάλασσα, τὴν ὁποίαν ἐγνώρισαν ἀκριβέστατα κατὰ πρῶτον τὰ περιφημότετα θαλάσσια ἔθνη τῆς ἀρχαιότητος, λέγω δὲ Αἰγύπτιοι καὶ Φοίνικες.

καὶ Ἑσπεροὶ καὶ Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι. Μετὰ δὲ ταύτην ἀπέκλιθησαν ἐξαίρετους γνώσεις καὶ τοῦ δυτικοῦ ἢ ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ.

ὑπῆρξαν εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἄνδρες τινές, οἵτινες ἔγραψαν ἀκριβῆ περιγραφὴν τῆς τότε γνωστομένης γῆς. Ὁ πρῶτος καὶ κατὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐξαίρετος ἀνὴρ ὀνομάζεται Ἐρατοσθένης· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ συγγράμματά του ἐχάθησαν, μᾶς μένει παλαιὰ Γεωγραφία μόνη ἢ τοῦ Στράβωνος, ἔς τις τὰ πλεῖστα ἐδανείσθη ἀπ' ἐκείνου, καὶ ἐδιαίρεσε τὸ σύγγραμμά του εἰς δεκαεπτὰ βιβλία. Ἐγεννήθη οὗτος εἰς τὴν Ἀλάσειαν τῆς Καππαδοκίας, καὶ ἔζη εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Κραίταρος Αὐγούστου. Ἐπειδὴ δὲ ἐφεξῆς ἐγνώσθη καλλίτερα ἡ γῆ· ἄλλος Ἕλλην Κλαύδιος Πτολεμαῖος Ἀλεξανδρεὺς ἔγραψε περὶ τὸ 160 ἔτος Α. Χ. Γεωγραφίαν νέαν, ἣτις περιγράφει μόνον τὰ ὄρια τῶν χωρῶν, ὀνόματα καὶ ἀριθμούς, διὰ τὰ προσδιορίζονται ἐπὶ πίνακος οἱ τόποι· πλειοτέραν δὲ ἐξήγησεν ἄλλην δὲν ἔκαμε.

Ὀλιγώτερον ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας ἐκοπίασαν οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τελειοποίησιν τῆς Γεωγραφίας. Πλίνιος ὁ πρεσβύτερος ἐκθέτει εἰς τὸ μέγα του σύγγραμμα βραχεῖαν περιγραφὴν τῶν γνωρίμων χωρῶν κατὰ συγγραφεῖς προγενεσέρους, καὶ ἀκόμη συντομώτερα τὰς περιγράφει Πομπόνιος Μέλας, Ἴσπανός τὴν πατρίδα· ἀλλ' ἀξιόλογον ὑφέλειαν μᾶς προξενοῦν εἰς διορισμὸν τῶν παλαιῶν τόπων τὰ λεγόμενα *Itineraria*, ἢ κατὰ λόγον τῶν κυριωτέρων τόπων, οἵτινες ἔκειντο κατὰ μῆκος τῶν κοιῶν ἐδὸν εἰς ὅλην τὴν Ῥωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν, μὲ τὰ μέτρα τῶν ἀποσημάτων των. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκατασκεύαζαν καὶ πίνακας, οἵτινες μόνον τοὺς δρόμους καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῶν κειμένους τόπους ἐδείκνυαν· εἷς ἐκ τούτων διεσώθη καὶ εἰς ἡμᾶς,

γραφείς κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς τρίτης ἑκατονταετηρίδος. Μοναχίς τις κατὰ τὴν ἐγ' ἑκατονταετηρίδα τὸν ἀντέγραψεν εἰς δώδεκα μεμβράνας· τὸν ἀπέκτησεν ἔπειτα γραμματισμένος τις ἀνὴρ εἰς Λυγούσαν Οὐϊνδελικιῶν ὀνομαζόμενος Πευτίγγερος, καὶ ἐξ αὐτοῦ ὀνομάζεται τὴν σήμερον Πευτιγγερικὸς πίναξ. Ἄλλοι πίνακες τῶν παλαιῶν χρόνων δὲν διεσώθησαν.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε εἰρημένων γίνεται φανερόν, ὅτι εἰς τοὺς παλαιούς ἢ γνώσις τῆς γῆς κατὰ διαφόρους χρόνους καὶ διάφορα ἔθνη ἦτο πολλὰ διάφορος. Ἐπρεπε λοιπὸν, εἰ ἠθέλαμεν τὴν ἀκρίβειαν, νὰ ἔχωμεν διὰ πᾶσαν περίοδον τῆς παλαιᾶς Ἱστορίας, διὰ πᾶν ἔθνος, διὰ πάντα συγγραφέα, ἰδιαιτέραν τινα Γεωγραφίαν· διότι ἄλλως, φέρει εἰπεῖν, παρέστησε τὴν γῆν ὁ Ὅμηρος, ἄλλως ὁ Ἡρόδοτος, καὶ ἄλλως ὁ Θουκυδίδης· ἄλλ' ὅμως πρὸς κατάληψιν τῶν κλασικῶν συγγραφέων, διὰ τοὺς ὁποίους μόνον εἶναι ἀναγκαῖα ἡ μελέτη τῆς παλαιᾶς Γεωγραφίας, ἱκανὸν θέλει εἶσθαι, εἰ μάθωμεν τὰς ἐννοίας, τὰς ὁποίας εἶχαν ἐγγένει περὶ γῆς καὶ τόπων καὶ ἔθνῶν τὰ τοῦ παλαιῦ κόσμου πολιτισμένα ἔθνη οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι.

Ἡ παλαιὰ λοιπὸν Γεωγραφία μᾶς διδάσκει νὰ γνωρίσωμεν τὸ σχῆμα τῆς γῆς καὶ τὰς ιδιότητας τῶν κατοίκων τῆς, καθὼς τὰ ἤξευραν εἴτε ὀρθῶς εἴτε ἐπισφαλῶς οἱ Παλαιοὶ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων ἕως τῆς Ε'. Α. Χ. ἑκατονταετηρίδος. Ἄλλ' ὅμως θέλομεν παραστήσειν ἑξαιρέτως ἐνταῦθα τὰς ἐννοίας, τὰς ὁποίας εἶχαν περὶ γῆς οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ὀλίγους χρόνους Π. Χ. ἢ Α. Χ.

Ἀλλὰ διὰ νὰ καταλαμβάνη ἐντελῶς ὁ ἀναγνώστης τὰ λεγόμενα, πρέπει ἀναγκαστικῶς νὰ γνωρίσῃ καὶ τὰ παλαιὰ Γεωγραφικὰ μέτρα. Τὸ συνειθισμένον μέτρον, μὲ τὸ ὁποῖον ἐδιώριζαν οἱ Ἕλληνες τὰ ἀποσπάσματα, ἦτο τὸ στάδιον, τὸ ὅπεσον

ἐπάρθη ἀπὸ τὸ μῆκος τοῦ σταδίου τῶν Ὀλυμπίων • ἐν σταδίῳ περιεῖχε 125 βήματα, ἢ 600 ἑλληνικοὺς πόδας. Ὁ ἑλληνικὸς ποὺς ἦτο μεγαλύτερος μὲν παρὰ τὸν Ῥωμαϊκὸν, μικρότερος δὲ παρὰ τὸν Γερμανικὸν. Τεσσαράκοντα καὶ $\frac{2}{5}$ στάδια ἀποτελοῦν ἐν γεωγραφικὸν ἢ Γερμανικὸν μίλλιον. Καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐμεταχειρίζοντο συχνάκις τούτο τὸ μέτρον • συνηθέστερα ὅμως ἐλογαρίζον μετὰ τὸ χιλίων βημάτων περιεκτικὸν μιλιάριον, τὸ ὁποῖον ἦτο πεμπτημόριον τοῦ Γερμανικοῦ μιλλίου. Τὸ Ῥωμαϊκὸν βῆμα περιεῖχε 5 Ῥωμαϊκοὺς πόδας • ὁ δὲ Ῥωμαϊκὸς ποὺς ἦτο παρὰ τὸν Γερμανικὸν μικρότερος, ὡς εἶπαμεν.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ Γεωγραφία καὶ ἡ Ἱστορία εἶναι σφικτότατα συνδεδεμένα μετ' ἀλλήλων • διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον εἶναι τὴν περιγραφὴν τῆς χώρας ἢ τῆς πολιτείας, τῆς ὁποίας τὴν Ἱστορίαν ἀγαπᾷ τις νὰ μάθῃ, νὰ προλαμβάνῃ διὰ τῆς Γεωγραφίας. Διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀκολουθοῦσιν εἰς τὴν βίβλον ταύτην αἱ χῶραι τὴν αὐτὴν, ὅσον ἐνδέχεται, τάξιν, μετὰ τὴν ὁποίαν εἶναι γεγραμμένα εἰς τὸ ἐγχειρίδιον τῆς παλαιᾶς Ἱστορίας (α). Ἀναγκαῖον εἶναι προσέτι, ὅταν τις διδάσκεται τὴν Ἱστορίαν, νὰ ἔχῃ πάντοτε ἔμπροσθέν του τοὺς πίνακας, καὶ νὰ ζητῇ εἰς αὐτοὺς πᾶσαν χώραν, καὶ πάντα τόπον, τοὺς ὁποίους ἀπαντᾷ εἰς τὴν Ἱστορίαν.

Εἶναι προσέτι ἀναγκαιοτάτη ἡ τῆς παλαιᾶς μετὰ τὴν νεωτέραν Γεωγραφίαν σύγκρισις. Καὶ εἰς τοῦτο μὲν τὸ βιβλιόδιον δεῖχνεται μόνον ἡ νεωτέρα διὰ προσθέσεως τῶν νεωτέρων ὀνομάτων, πρέπει ὅμως νὰ ἐξηγῆται περισσότερον διὰ τῆς ἀποσώματος διδασκαλίας, καὶ διὰ τῆς συγκρίσεως τῶν παλαιῶν μετὰ τοὺς νεωτέρους πίνακας.

(α) Ἐννοεῖται ἐδῶ τὸ βιβλίον τῆς παλαιᾶς Ἱστορίας, τὸ ὁποῖον διδάσκεται συγχρόνως μετὰ τὴν παλαιάν Γεωγραφίαν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Αυστρίας.